

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 15 від 09 бересня 2023 року
Завідувач кафедри Кузнецова Н. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні проблеми спілкування в полікультурному середовищі

(англійською мовою)

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

П.І.Б. викладача	Ришак Наталія Іванівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	Е-mail: ryshchak.nataliia@ukr.net т. моб. 066-792-18-24
Консультації	Середа – 14.00-16.00

2023 – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
			2й
		<i>Семестр</i>	
			4й
		<i>Лекції</i>	
			10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
			4 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
	106 год.		
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету розвиток компетентностей здобувачів ступеня доктора філософії для досягнення взаєморозуміння у науковому, освітньому, соціогуманітарному спілкуванні в полікультурному середовищі.

Предмет дисципліни – комунікативні стратегії та особливості мовленнєвої поведінки науково-педагогічних працівників в полікультурному середовищі.

Завдання: сприяти розумінню культурних розбіжностей та сутності міжкультурної комунікації; сприяти формуванню відповідної бази знань для подальшого розвитку культури спілкування в полікультурному середовищі; формувати здатність досконало висловлюватися, правильно чути та розуміти специфічні смисли, які виражаються та інтерпретуються представниками різних культур.

Особливістю навчальної дисципліни є викладання англійською мовою та науково-дослідницька і практична спрямованість завдань.

Переваги: базується на сучасних підходах до викладання і навчання у закладах вищої освіти, сприяє формуванню іншомовних загальних та фахових

(спеціальних) компетентностей здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль 1. Вплив культури на спілкування			
Тема 1. Вплив полікультурності середовища на спілкування.	Нація, народ, етнос. Національно-етнічна свідомість. Менталітет. Етос. Конфлікт «свого» і «чужого». Національний характер і етностереотипи. Національно - культурний символ. Картина світу як віддзеркалення свідомості. Мовна картина світу. Концептуальна картина світу. Чинники відмінностей між мовними і концептуальними картинами світу. Ціннісна картина світу. Національні цінності. Мінливість ціннісних концептів. Розподіл часу в різних культурах. Сприйняття часу в різних культурах. Простір у різних культурах. Полікультурне середовище.	пошуково-творчі завдання перегляд та опрацювання відео.	Тестування Перевірка письмового завдання
Тема 2. Аспекти національної культури	Монохромність та поліхромність культур. Типи культур за контекстною спрямованістю. Типи культур за спрямованістю мети діяльності. Типи культур за дистанцією влади. Тема 3. Висококонтекстуальні та низькоконтекстуальні культури. Типи культур за ставленням до невизначеності. Типи культур за гендерною ознакою. Типологічні особливості української культури.	Практичні вправи	Тестування Перевірка письмового завдання
Змістовий модуль 2. Стратегія комунікативної поведінки			

<p>Тема 3. Спілкування як основа людської життє-діяльності</p>	<p>Специфіка людського спілкування. Теорії передавання інформації. Комуникативна, перцептивна, інтерактивний аспекти спілкування. Причини, що призводять до спотворення інформації у процесі сприйняття. Soft Skills (м'які навички) особистості. Спілкування як двосторонній процес. Види комунікації. Особливості самосприйняття. Прийняття іншої людини. Соціальні стереотипи. Маніпулювання соціальними стереотипами. Виклики міжкультурної комунікації. Асертивність у спілкуванні. Модель сприйняття D-I-E. Основні функції спілкування. Важливі принципи ефективного спілкування. Підготовка до спілкування в полікультурному середовищі. Переклад як засіб міжкультурної комунікації.</p>	<p>перегляд відео, пошуково-дослідні завдання творчо-пошукові завдання</p>	<p>Перевірка письмового завдання</p>
<p>Тема 4. Вербальне та невербальне спілкування</p>	<p>Вербальний і невербальний рівень комуникативної складової компетентності у спілкуванні. Види комунікації. Основні функції спілкування. Важливі принципи ефективного вербального спілкування. Вербальне вираження національних особливостей. Особистий стиль спілкування. Виступ перед міжнародною аудиторією. Проведення зустрічі з представниками інших культур. Презентація в міжкультурній аудиторії. Телефона розмова.</p>	<p>пошуково-творчі завдання перегляд та опрацюван ня відео, аналітичні, пошуково-творчі завдання</p>	<p>опитування, тестування</p>

	<p>Складники невербального спілкування. Універсальні вирази обличчя. Особливості жестів, міміки, пантоміміки, що складають оптико-кінетичну системи. Постава. Тон. Артефакти. Полісемічні жести як причина комунікативного дисонансу.</p> <p>Специфіка паралінгвістичної та екстралінгвістичної знакової системи. Засоби візуального спілкування. Проксеміка як засіб невербального спілкування. Проблема просторових потреб людини у концепції Е. Холла. Територіальні зони при спілкуванні. Невербальне вираження національних особливостей. Універсальні знаки невербальної поведінки. Міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки. Сучасні проблеми спілкування.</p>		
<p>Тема 5 Культура слухання.</p>	<p>Мета слухання. Переваги ефективного слухання. Слухання як специфічна діяльність. Види слухання. Нереклексивне і рефлексивне слухання. Ознаки, прийоми та правила активного слухання. Характеристика видів реакції реципієнта під час слухання: з'ясування, перефразування, відбиття почуттів, резюмування. Правильний стиль для слухання на міжнародному рівні. Підхід E-N-G-A-G-E-M-E-N-T.</p>	<p>перегляд та опрацювання відео, творчо-пошукові завдання</p>	<p>Опитування Перевірка письмового завдання</p>
<p>Змістовий модуль 3. Роль емоцій та почуттів у спілкуванні</p>			

Тема 6. Емоційний компонент культури.	Поняття «емоційний інтелект». Історія дослідження емоційного інтелекту. Емоції як ресурс та як інструмент. Емоційно-компетентна людина. Складові емоційного інтелекту. Усвідомлення та керування емоціями. Вплив емоційного інтелекту на різні сфери життєдіяльності. Емоційне вигорання. Розвиток емоційного інтелекту. Емпатія. Порівняння EQ та IQ. Емоційна та інтелектуальна саморегуляція.	Перегляд та опрацювання відео, аналітичні пошукові завдання	тестування
Тема 7. Негативні емоції та конфліктні ситуації у спілкуванні..	Передумови виникнення конфліктів у процесі спілкування. Типологія конфліктів. Стратегія поведінки в конфліктній ситуації та виходу з неї. Управління конфліктом. Керований конфлікт: типи, структура, стадії протікання. Запобігання конфліктам.	пошукові завдання	опитування тестування

В рамках виконання самостійної роботи здобувачам вищої освіти пропонується:

- підготовка до лекцій та практичних занять;
- укладення англomовного словника необхідної лексики з дефініціями (терміни, словосполучення, вирази тощо) до кожної з пройдених тем;
- вивчення необхідного лексичного матеріалу;
- підготовка доповідей-презентацій.

4. Політика курсу

Викладання дисципліни «Сучасні проблеми спілкування в полікультурному середовищі» відбувається за європейськими стандартами із застосуванням комунікативного підходу.

Під час самостійної роботи від здобувачів вищої освіти вимагається ведення словника, опрацювання та вивчення лексичного матеріалу за темами програми дисципліни. Пропонуються автентичні відеоматеріали, тексти для читання та завдання до них.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти спрямована також на вдосконалення англомовної компетентності та компетентностей, необхідних для ефективного спілкування.

Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічного плагіату під час виконання самостійної роботи, письмових робіт, виконувати всі завдання вчасно.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

5.1. Загальні критерії оцінювання

Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач вищої освіти			
незадовільно ... Відмінно	1... 100	F ...		
Відмінно	90 ... 100	A	Здобувач вищої освіти -має системні, бездоганні знання матеріалу в потрібному обсязі, - знає граматичні, лексичні та стилістичні особливості офіційного стилю, засвоїв взаємозв'язок основних понять;	Здобувач вищої освіти чітко, детально, стилістично і граматично правильно висловлює свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти; демонструє: -здатність до розкриття теми іноземною мовою; здатність до реалізації комунікативних навичок, може грамотно і когерентно презентувати досить великі за обсягом усні повідомлення; -здатність використання лексики, термінології та граматичних структур відповідно до комунікативного наміру; -здатність до правильної вимови, інтонації, темпу мовлення;

				<p>-читає і розуміє автентичні тексти тематики, визначеної програмою, середнього рівня складності з підручників та посібників, спеціалізованих та популярних періодичних видань, Інтернет джерел;</p> <p>-виокремлює потрібну інформації, що сприймається з навчальних аудіо- чи відеозаписів і успішно виконує завдання на розуміння прослуханого.</p>
добре	75 ... 89	С ... В	<p>Здобувач вищої освіти добре володіє вивченим матеріалом;</p> <p>-має систематичні знання із дисципліни вище середнього рівня,</p> <p>- володіє термінологією, передбаченою програмою дисципліни, але не на високому рівні.</p>	<p>Здобувач вищої освіти</p> <p>-вміє розкрити теми іноземною мовою;</p> <p>-має здатність до реалізації комунікативних навичок;</p> <p>-вміє використовувати лексику та термінологію відповідно до комунікативного наміру;</p> <p>-має сформовані типові навички, але не завжди правильно вживає граматичні структури, темп мовлення та інтонація не в повній мірі відповідають вимогам;</p> <p>-читає і розуміє автентичні тексти тематики, визначеної програмою, середнього рівня складності;</p> <p>-виокремлює потрібну інформацію що сприймається з навчальних аудіо- чи відеозаписів, проте не завжди успішно виконує завдання на розуміння прослуханого;</p> <p>-володіє уміннями написання повідомлень з достатньо</p>

				хорошим ступенем граматичної та стилістичної коректності.
задовільно	60 ... 74	E ... D	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, поверхнево користується фаховою термінологією; -розуміє основні положення навчального матеріалу, в обсязі, достатньому для подальшого навчання.	Відповідь здобувача вищої освіти може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; - може розкрити тему, але демонструє не досить багатий словниковий запас; -виникають значні труднощі у розумінні автентичних текстів; -частково виокремлює потрібну інформації, що сприймається з навчальних аудіо- чи відеозаписів, але в більшості випадків не може успішно виконати завдання на розуміння прослуханого; - виконує письмові завдання з задовільним ступенем граматичної та стилістичної коректності; -у цілому вміє застосовувати знання під час виконання практичних завдань на середньому рівні, користуватися додатковими джерелами.
Незадовільно	35 ... 59	F X	Здобувач вищої освіти відтворює основний програмний матеріал поверхово, фрагментарно; -допускає грубі помилки та має серйозні прогалини у знаннях;	Здобувач вищої освіти намагається спілкуватися на рівні побутових знань і навичок; -під час читання та аудіювання в основному розуміє окремі слова та фрази; -демонструє незадовільний рівень володіння мовленнєвими навичками відповідно до вимог програми;

			- не володіє термінологією, передбаченою програмою дисципліни; - постійно потребує допомоги викладача.	-більшість лексико-граматичних завдань не відповідає вимогам, є помилковими.
незадові льно	1 ... 34	F	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом.	Здобувач вищої освіти - мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; -не завжди може самостійно знайти відповідь; -зовсім не вирішує граматичні завдання або виконує їх неправильно; -припускає принципові помилки у більшості передбачених програмою завданнях.

5.2. Критерії оцінювання поточного контролю (за різними видами роботи)

Вид роботи	Бали	Критерії
Практич не заняття	5	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті, впевнено, стилістично і граматично правильно висловлює свою думку з певного питання, може розкрити тему іноземною мовою, наводячи доцільні приклади. Виконує завдання з творчим підходом,
	4-3	Здобувач вищої освіти не виявляє активність. Може розкрити теми іноземною мовою, використовує лексику та термінологію відповідно до комунікативного наміру; має сформовані типові навички, але не завжди правильно вживає граматичні структури, темп мовлення та інтонація не в повній мірі відповідають вимогам. Іноді потребує допомоги викладача.
	2-1	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не використовує у лексику та термінологію відповідно до комунікативного

		наміру; більшість лексико-граматичних завдань не відповідає вимогам, є помилковими.
	0	Відсутній на занятті
Письмові завдання	4	Виконано письмові вправи та завдання, що відображають лексичний матеріал до тем, при цьому правильно вживаються різноманітні граматичні конструкції; письмові завдання виконано правильно, з вживанням досить складних мовних і граматичних структур.
	3-2	Письмові вправи та завдання виконано з використанням лексичного матеріалу на неналежному рівні, допущено граматичні помилки. Вимоги до письмових завдань дотримані не в повному обсязі.
	1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки. Не витримані вимоги до письмових завдань.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Презентація	5	Презентацію підготовлено і виголошено вчасно. Доповідь структурована, логічна, послідовна. Доповідач демонструє володіння матеріалом і мовностилістичну досконалість. Презентацію оформлено відповідно до вимог.
	4-1	Презентацію підготовлено і виголошено вчасно. Доповідь структурована, логічна, послідовна. Доповідач демонструє володіння матеріалом і мовностилістичну досконалість. Презентацію оформлено відповідно до вимог. однак у тексті наявні певні мовностилістичні недоліки.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.

5.3 Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік)

Бали	Критерії
16-20	Здобувач вищої освіти виконує завдання стилістично і граматично правильно. Висловлює свою думку за допомогою різноманітних мовних конструкцій.
11-15	Здобувач вищої освіти надає цілком правильні відповіді, але допускає незначні неточності. Допускає граматичні та лексичні помилки, використані структури одноманітні.

6-10	Здобувач вищої освіти надає формальні, не логічні відповіді, має труднощі щодо використання лексики при формулюванні відповіді, допускає граматичні помилки.
1-5	Відповіді не повні, з суттєвими лексичними та граматичними помилками.

6. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та/або періодичний контроль											
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3		T4		T5		T6		T7	
С.р.	С.р.	С.р.	Т	С.р.	Пр	С.р.	Пр.	С.р.	Т	С р.	Пр..
10	10	5	10	5	10	5	10	5	10	10	10

Підсумковий контроль	Загальна підсумкова оцінка (сума балів)
0	100

7. Рекомендована література

Основна

1. Bonestee Lin. 21st century communication 3 listening, speaking and critical thinking. National Geographic Learning. 2017. 184p.
2. Dignen B. Communicating Across Cultures. Cambridge University Press, 2020. 96 p.
3. Dignen B., Chamberlain J. 50 Ways to improve your Intercultural Skills. Summertown Publishing. HEINLE CENGAGE Learning, 2009. 176 p.
4. Goleman, D. Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ. Random House Publishing, 2006. 352 p.
5. Jandt, F. E. An Introduction to Intercultural Communication - International Student Edition: Identities in a Global Community Thousand Oaks: Sage Publications. 2020. 522 p
6. Piz, B. The Definitive Book of Body Language: The Hidden Meaning Behind People's Gestures and Expressions. Bantan, 2006. 400 p.

Додаткова

1. Дука М. Типологія невербальних засобів комунікації для формування лінгвосоціокультурної компетентності у процесі англомовного читання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. 2016. №4(58). С. 243 – 252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_4_35
<http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/1064>.

2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. Навчальний посібник Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. 288 с.

3. Ришак Н.І. Емпатійність та емоційний інтелект як показники культури спілкування в полікультурному середовищі: матеріали ІХ міжнародної практичної конференції «Актуальні дослідження в соціальній сфері». 17 травня 2017р. Гол. ред. В. В. Корнєщук. Одеса: ФОП Бондаренко. 2017. С. 121 – 123.

4. Bradberry, T., Greaves, J. The Emotional Intelligence Quick Book, (New York: Simon and Schuster). "Heartless Bosses," The Harvard Business Review, 2005

5. Mayer J. D., Salovey P. The Intelligence of Emotional Intelligence. 1993. V. 17. №4. P. 433 – 442.

6. Ryshchak N. Pedagogical conditions of upbringing of culture of communication of senior pupils in a multicultural environment. *Modern Tendencies in Pedagogical Education and Science of Ukraine and Israel: the way to integration*. Ariel, Israel, 2015. Issue №6. p. 323 – 328.

8.Електронні інформаційні ресурси

1. <https://www.universalclass.com/i/course/crossculture/syllabus.htm>
2. <http://www.intercom.au/intercom/newsprs/index.htm> (News & Current Affairs Newspapers on the Web)
3. <http://www.bucknell.edu/rbeard/diction/html41> (Online Dictionaries)
4. <http://www.ucc.ie/info/net/acronyms/index.html> (Acronym and Abbreviation Dictionary).
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Одеська національна наукова бібліотека <http://www.odnb.odessa.ua/>
7. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського
<https://www.biblioteka.od.ua/>
8. http://www.bbc.co.uk/news/video_and_audio/
9. <http://www.culture/content/cont04/htm>
10. <http://www.clearlycultural.com/geert-hofstede-cultural-dimensions/>
11. <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/>
12. <https://www.ted.com/>

9. Методи контролю

- поточний контроль: опитування, практична перевірка, письмове завдання
самоконтроль здобувача вищої освіти, тестування,;
- періодичний контроль: тестування, опитування, презентація та захист
результатів інд./групової роботи
- підсумковий контроль: залік